מה שטוב להונגריה טוב לישראל?
הממשלה מבססת את ערוץ 14 כזרוע התעמולה שלה בעזרת הטבות רגולטוריות

אחד מיעדיה העיקריים של ההפיכה המשטרית הוא שינוי פני התקשורת הישראלית. מי ששולט באמצעי התקשורת, בנתונים המועברים לציבור ובאופן בו מוצג המידע, שולט בדעת הקהל. לכן הממשלה פועלת בכל כוחה, גם בפגרה, לחיזוק ערוץ 14, שופר התעמולה המרכזי מטעם השלטון.

את ניסיון ההפיכה בתחום התקשורת מוביל שר התקשורת, שלמה קרעי. מיד עם מינויו הצהיר השר קרעי כי הוא מתכוון להוביל שינויים מבניים תחת הכותרת "הרפורמה בתקשורת", ובכלל זה ביטול הרגולטורים הקיימים בתחום הרדיו והטלוויזיה והחלפתם במנגנון הנשלט על ידי פוליטיקאים. צעדים אלה, שכונו על ידי השר "פתיחת השוק לתחרות", משמעם ריסוק מנגנוני ההגנה המונעים את שליטתם של אינטרסים פוליטיים וכלכליים בתקשורת. אחד הנהנים העיקריים ממהלכים אלו הוא ערוץ 14, ערוץ פרטי הפועל למטרות רווח, אשר ייהנה מהטבות רגולטוריות מרחיקות לכת, כפי שיפורטו במסמך זה.

ההטבות שניתנו לערוץ 14 כ"בעל רישיון זעיר"

ב-2018 עבר תיקון 44 לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, תש"ן-1990 (להלן, "חוק הרשות השנייה")[1], אשר איפשר לערוץ 14 לשנות את פניו ולהפוך לערוץ המשדר כ"בעל רישיון זעיר", ללא מגבלה על תוכן השידורים. עד אז הוא שידר כ"בעל רישיון ייעודי זעיר", ולכן נדרש לשדר תכני מורשת בלבד, ללא אפשרות לשידור חדשות היום ואקטואליה. ההגדרה של "ערוץ זעיר" נתפרה בהתאם לצרכיו של ערוץ 14. בניגוד אליו, שלושת הערוצים האחרים המוגדרים כזעירים אכן משדרים בהיקף מצומצם מאד.

במסגרת התיקון ניתנו הטבות משמעותיות לערוצים המוגדרים זעירים, המובאות בפירוט בטבלה מטה. חלק מההטבות ניתנו כהטבות קבע וחלקן ניתנו לתקופה של חמש שנים מיום החקיקה, שהוגדרה כ"תקופת מעבר", על מנת שהערוצים יוכלו להתאים עצמם לרגולציה החדשה. חמש השנים הללו הסתיימו בפברואר 2023, ומאז פעל קרעי פעמיים לתקן את החוק לשם הארכת תקופת המעבר, כך שכיום תוקפן של ההטבות ה"זמניות" עתיד לפקוע רק ב-25.2.26. בדיונים בוועדת הכלכלה במהלך יולי 2024 בהם נידונה ואושרה החקיקה שמאריכה את ההטבות, השר קרעי הודיע כי ההארכה הינה זמנית, ובמקביל לא זנח את תוכניתו העיקרית לפטור את הערוץ מחובות אלה לצמיתות.

מעבר לעובדה כי הטבות המיועדות לערוץ זעיר אינן רלבנטיות לערוץ 14, שתוכנית הדגל שלו כיום זוכה לשיעורי צפייה העולים על אלה של כאן 11 ולעיתים של חדשות 13, ברור כי מתן הקלות מפליגות לערוץ זה נועדה לשמר אותו כערוץ תעמולה מטעם השלטון, כפי שקורה במשטרים סמכותניים אחרים. לא רק שההטבות הללו מאפשרות לערוץ להמשיך להתקיים ולדברר ללא הרף את עמדות השלטון, הן גם מהדקות

[1] חוק הרשות השניה לטלויזיה ורדיו, תש"ן-1990.

את אחיזת הממשלה בשוק התקשורת ומבטאות קידום אינטרסים שלטוניים באופן פסול ומושחת. רשימת ההטבות המלאה בעקבות תיקון החוק מפורטת בטבלה הבאה.

טבלת ההטבות לערוץ 14 בעקבות תיקון 44 לחוק הרשות השנייה

הטבה שניתנה לערוץ 14	החובות החלות על ערוצים 12 ו-13	המשמעות הרגולטורית	סוג ההטבה (קבועה/"תקופת מעבר")
אי החלת חובות הפרדה מבנית – אפשרות לשדר חדשות ללא הקמת חברת חדשות ייעודית	חובת הקמת חברת חדשות ייעודית נפרדת וחובה למנות לה מועצת מנהלים (סימן ד' לפרק ד', סעיף 62ג(א1) וסעיף 3 לתוספת השנייה לחוק)	חובת ההפרדה המבנית נובעת מהצורך ביצירתה של "חומה סינית" בין הניהול המסחרי של הערוץ לניהולו החדשותי. לחברת החדשות יש מנכ"ל, תקנון, דירקטוריון ומסמכי התאגדות. כל אלו נועדו לשמש כמנגנון להבטחת עצמאות חדשותית, ולא מתקיימים בערוץ 14. בנוסף, מדובר בפטור כלכלי, שכן הערוץ פטור מתשלום משכורות נוספות, ייעוץ משפטי נוסף, מילוי דוחות כספיים עבור חברה נוספת, ועוד	הטבה קבועה
בעל רישיון לשידורי טלוויזיה יכול להיות בעלים יחיד	איסור אחזקה של יותר מ-74% בערוץ (סעיף 42(ב2)(4))	אי תחולת האיסור על אחזקת ערוץ טלוויזיה ע"י בעלים יחיד, אשר נועד להקשות על בעלים יחיד לעשות כרצונו בערוץ. ההנחה היא שככל שיש מספר בעלים גדול יותר, כך יש מגוון רחב יותר של דעות. הקלה זו, לצד פטור מהקמת חברת חדשות, יוצרת יכולת השפעה ישירה בין בעל ההון לבין התכנים המשודרים בערוץ	הטבה במהלך "תקופת מעבר"
אפשרות כי בעל זיכיון לשידורי רדיו יהיה בעלים של רישיון לשידורי טלוויזיה	איסור בעלות צולבת כך שבעל זיכיון לשידורי רדיו מנוע מלהיות בעלים של רישיון לשידורי טלוויזיה (סעיף 41(ג)(1), סעיף 41(ב2) וסעיף 36(ב)(3) ו-(ה))	אי תחולת האיסור על בעלות צולבת, אשר נועד להגביל את יכולתו של הבעלים להשפיע על הציבור באמצעות שני כלי תקשורת או יותר לטובת גיבוי וחיזוק המסרים שהוא מעוניין לקדם	הטבה במהלך "תקופת מעבר"

פטור מחובות אתיקה החלות על חברות החדשות ומתן אפשרות שלא לפעול תחת תקנון האתיקה של מועצת העיתונות משנת 2021, ולא להקים ועדת אתיקה ברשות שופט בדימוס. כללי האתיקה היחידים שחלים על הערוץ נקבעו ב-1994, ואינם מתאימים לעידן התקשורתי המודרני	חובה לעמוד בחובות אתיקה הקבועות בתנאי הרישיון ובחוק, דוגמת קיום שידורי חדשות מדויקים, מהימנים ומאוזנים, שלא ישוקפו בהם עמדותיהם ודעותיהם הפרטיות של מנהלי החברה, עובדיה ובעלי מניותיה (סימן ד' לפרק ד', סעיף 62ג(א1) וסעיף 3 לתוספת השנייה לחוק)	מסלול "עוקף רישיון" לשידורי חדשות, ללא תחולת החובות האתיות שחלות על ערוצים 12 ו-13 כבעלי רישיון לשדר חדשות. המטרה של חובות אלו היא עמידה בכללי אתיקה בסיסיים מוסכמים, על מנת להבטיח שידורי חדשות מהימנים. תקנון האתיקה של מועצת העיתונות, שאינו חל על ערוץ 14, מאומץ גם ע"י ארגון העיתונאים והעיתונאיות. המשמעות היא חופש פעולה נרחב לשדר שלא על פי כללי האתיקה, והגבלת הסנקציות שהרשות השנייה יכולה להטיל	הטבה קבועה
פטור מחובות המינימום של שידור הפקות מקומיות	חובה כי 40% מכלל השידורים יהיו מהפקות מקומיות, וכי 50% לפחות מהשידורים שהוקצו להפקות המקומיות, תהיה מהפקות מקומיות קנויות (סעיפים 59 ו 60 לחוק)	הפטור מאפשר לערוץ 14 גמישות בתכנון לוח השידורים שלו, וקידום תכנים זולים יותר, מה שעשוי להגדיל את הרייטינג ואת ההכנסות מפרסום. זה פוגע בהפקות מקומיות ומוביל לפגיעה בתרבות המקומית	הטבה קבועה
אי תחולת סמכות הרשות השנייה להגביל ערוץ המבצע הפרות בזמני שידור של תשדירי פרסום	לרשות השנייה קיימת סמכות להטיל סנקציות על ערוץ המבצע הפרות (סעיף 49 לחוק)	מאפשר לערוץ 14 להפר את כללי הרשות השנייה ללא חשש מסנקציות כלכליות משמעותיות שימנעו ממנו לשדר פרסומות	הטבה קבועה
היעדר הגבלות לעניין תשדירי פרסומת	זמן השידור המרבי לתשדירי פרסומת מוגבל וכן ישנם כללים לעיתוי, משך הזמן ומרווח הזמן בין תשדירי הפרסומות (סעיף 85 ו-88(3) לחוק)	מסייע לערוץ 14 להגדיל את הכנסותיו מפרסום ולמקסם את זמן הפריים טיים	הטבה קבועה

פטור מחובת תשלום לשם הפקת סוגה עילית	חובת תשלום לשם הפקת סוגה עילית (סעיף 62ג(א1) לחוק ו- 5 לתוספת השניה לחוק)	הטבה כלכלית הפוגעת באיכות השידורים ובשוק הפקות המקור הישראלי	הטבה קבועה
פטור מחובת תשלום לשם השקעה בסרטים ישראלים	חובת תשלום לשם השקעה בסרטים ישראלים (סעיף 6ג (א1) לחוק ו- 5א לתוספת השנייה לחוק)	הטבה כלכלית הפוגעת בהפקה המקומית ובשוק הפקות המקור הישראלי	הטבה קבועה
פטור מתשלום דמי רישיון שנתיים	חובת תשלום דמי רישיון שנתיים (סעיף 99 לחוק)	הטבה כלכלית נטולת כל הצדקה שכן חלה על הערוץ חובת פיקוח מצד הרשות השנייה כפי שהיא חלה על ערוצים אחרים	הטבה במהלך "תקופת מעבר"
פטור מחובת הפקדה של ערבות בנקאית אוטונומית או פיקדון להבטחת ההוצאות שעל בעל רישיון להוציא לשם הפקת תוכניות סוגה עילית וסרטים ישראליים	חובת הפקדה של ערבות בנקאית אוטונומית או פיקדון להבטחת ההוצאות שעל בעל רישיון להוציא לשם הפקת תוכניות סוגה עילית וסרטים ישראליים (סעיף 33א(א)(2)(ב) לחוק)	הטבה כלכלית הפוגעת באיכות השידורים ובשוק הפקות המקור הישראלי	הטבה במהלך "תקופת מעבר"
פטור מהחובה לעמוד בתנאים מקדמיים לקבלת רישיון לשידורי טלוויזיה	לא יינתן רישיון לשידורי טלוויזיה בהתקיים אחד התנאים המפורטים בסעיף. לדוגמא, אם במהלך שלוש השנים שקדמו למועד הגשת הבקשה לרישיון לשידורי טלוויזיה, בעל הרישיון ביצע הפרות (סעיף 33א(ב)(1) ו-(2) לחוק)	מתן אפשרות לערוץ 14 שלא לעמוד בתנאים מקדימים בסיסיים לצורך קבלת וחידוש הרישיון	הטבה במהלך "תקופת מעבר"

כתיבה וייעוץ משפטי: עו"ד טל הלל.